

Teaching Guide

Teaching Guide				
Identifying Data			2019/20	
Subject (*)	Augmentative and Alternative Communication in Special Education	Code	652438026	
Study programme	Mestrado Universitario en Psicoloxía Aplicada			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Official Master's Degree	2nd four-month period	First	Obligatory	3
Language	Spanish			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Psicoloxía			
Coordinador	Freire Rodríguez, Carlos	E-mail	carlos.freire.rodriguez@udc.es	
Lecturers	Freire Rodríguez, Carlos	E-mail	carlos.freire.rodriguez@udc.es	
Web				
General description	As persoas con trastornos graves e severos do desenvolvemento presentan xunto con outras dificultades, graves problemas no eido da comunicación. É posible que as súas habilidades de comunicación sexan non intencionais, que os seus actos comunicativos teñan intencionalidade pero non a amosen no nivel simbólico e mais é posible que xa estean comezando a comunicarse con símbolos. En calqueiera dos casos hai que apoialas para que poidan realizar as transicións cara a seguinte etapa da comunicación. Para poder axudalas non só hai que ter en conta á persoa con discapacidade senon tamén aos interlocutores, quen poden non saber como desenvolver un estilo de comunicación responsivo, senon tamén a contorna que pode non estar proporcionando oportunidades para a comunicación. Neste sentido cómpre desenvolver valoracións ecolóxicas, e identificar e recoñecer as modalidades comunicativas idiosincrásicas da persoa para entendelas como actos comunicativos potenciais. É a partires desta valoración que se poderá elixir a vía cara a intervención axeitada.			

Study programme competences

Code	Study programme competences
A5	Being able to perform a psychological evaluation in the context of a scientific investigation.
A7	Knowing to track on a case by choosing appropriate and realistic objectives.
A13	Knowing and being able to use the different models, theories, methods and assessment and intervention techniques that are specific of the different areas of research in Applied Psychology, and developing a critical attitude typical of the scientific spirit.
A19	Knowing and complying with the deontologic obligations of Applied Psychology.
B2	Capacity for organization and planning.
B7	Ethical commitment.
B10	Motivation for quality.
B12	Decision-making.
C3	Using the basic tools of information and communication technologies (ICT) necessary for the exercise of the profession and for lifelong learning.
C4	To develop for the exercise of an open, educated, critical, committed, democratic and supportive citizenship, capable of analyzing reality, diagnose problems, develop and deploy solutions based on knowledge and oriented to common good.
C7	To assume as professionals and citizens the importance of lifelong learning.

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences		
Reconocer la comunicación como un continuo de habilidades que comprende desde el uso de formas emergentes hasta la utilización de modalidades simbólicas.	AR13	BR7	CC4
Ampliar el foco de la evaluación y de la intervención para incluir además del comunicador principiante los aspectos sociales y físicos del entorno de comunicación.	AR19	BR10	
	AR5	BR7	CC4
	AR13	BR10	

Reconocer la producción de comunicación intencional e inferir e interpretar la intencionalidad de la conducta potencialmente comunicativa a partir de formas y modalidades comunicativas	AR5 AR13 AR19	BR7 BR10 BR12	CC4
Llevar a cabo el proceso de valoración de habilidades comunicativas del comunicador principiante y de sus interlocutores así como analizar el entorno de comunicación.	AR5 AR13 AR19	BR2 BR7 BR10 BR12	CC4 CC7
Aplicar inventarios ecológicos, realizar valoración de la preferencia y recabar información para la identificación y verificación de actos potencialmente comunicativos.	AR5 AR13	BR2 BR7 BR10 BR12	CC4 CC7
Diseñar programas de intervención poniendo en relación los resultados de la valoración con el establecimiento y priorización de objetivos funcionales de intervención.	AR5 AR7 AR13 AR19	BR2 BR7 BR10 BR12	CC4 CC7
Conocer las técnicas de CAA y la contribución de los dispositivos de alta y baja tecnología al proceso de comunicación.	AR7 AR13 AR19	BR7 BR10 BR12	CC3
Conocer y aplicar las técnicas de intervención dirigidas a incrementar la responsividad de los interlocutores y a la creación de oportunidades para comunicar.	AR7 AR13 AR19	BR2 BR7 BR10 BR12	CC3 CC4 CC7
Aplicar procedimientos de instrucción para fortalecer, realzar y sustituir los actos comunicativos potenciales así como para su generalización y mantenimiento.	AR7 AR13 AR19	BR2 BR7 BR10 BR12	CC4 CC7

Contents	
Topic	Sub-topic
Tema 1. Desenvolvemento de habilidades comunicativas e comunicación aumentativa e alternativa (CAA).	1.1. Procesos evolutivos nos comunicadores principiantes. 1.2. Influencia da discapacidade sobre o desenvolvemento comunicativo. 1.3. O desenvolvemento da competencia comunicativa
Tema 2: Valoración das habilidades comunicativas	3.1. Enfoque ecolóxico da valoración: Análise da participación, inventarios ecolóxicos. 3.2. Identificación e verificación de actos potencialmente comunicativos. 3.4. Outros instrumentos de valoración
Tema 3. Sendas da intervención da comunicación aumentativa e alternativa	3.1. Obxectivos das sendas da intervención 3.2. Principios psicolóxicos. 3.3. Procedementos de intervención
Tema 4: Intervención da comunicación non simbólica	4.1. Enfoques non simbólicos: o enfoque da educación responsiva, o ensino naturalista prelingüístico 4.2. Outros programas para promover a aprendizaxe mediante a interacción activa
Tema 5: Intervención da comunicación aumentativa e alternativa simbólica	5.1. Enfoques de intervención naturalistas e enfoques estruturados 5.2. Estratexias para comunicadores principiantes: sistemas horarios, transicións, pulsadores parlantes 5.3. Ensino de habilidades comunicativas básicas: elección, petición e rexeitamento 5.4. Tecnoloxía de apoio á comunicación 5.5. Estratexias de aumento do input lingüístico

Planning

Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Oral presentation	A13 B2 B10 C3	2	30	32
Mixed objective/subjective test	A5 A7 A13 B12	2	0	2
Collaborative learning	B2 C3	11	12	23
Document analysis	C4	2	3	5
Guest lecture / keynote speech	A5 A7 A13 A19 B7 B10 B12 C4 C7	11	0	11
Personalized attention		2	0	2
(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.				

Methodologies	
Methodologies	Description
Oral presentation	O alumnado, organizado en pequenos grupos, deberá realizar unha exposición oral ante o resto de compañeiros de clase das tarefas e actividades indicadas polo profesorado.
Mixed objective/subjective test	O alumnado terá que superar unha proba mixta que consistirá na combinación de preguntas tipo test e preguntas de resposta breve.
Collaborative learning	O alumnado, organizado en pequenos grupos, traballará colaborativamente para resolver aquelas tarefas e actividades indicadas polo profesorado.
Document analysis	Análise de documentos audiovisuais e en papel, relevantes para a intervención comunicativa das persoas que necesitan a comunicación aumentativa e alternativa.
Guest lecture / keynote speech	Exposición dos contidos teóricos e prácticos relevantes dos temas propostos.

Personalized attention	
Methodologies	Description
Collaborative learning	O profesor prestará atención personalizada ao alumnado para o seguimento das diferentes actividades que se vaian propoñendo ao longo do curso.

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Mixed objective/subjective test	A5 A7 A13 B12	Para superar a materia, o alumnado realizará unha proba escrita con preguntas tipo test e preguntas de resposta breve sobre os contidos da materia.	70
Oral presentation	A13 B2 B10 C3	O alumnado, por grupos, realizará unha presentación oral dos contidos propostos ante o resto dos compañeiros. Valorarase a calidade da exposición, a relevancia dos contidos seleccionados na presentación e a demostración da súa comprensión.	15
Document analysis	C4	Ao longo do curso iranse propoñendo distintas tarefas e actividades (lecturas, traballo con materiais, documentos audiovisuais, etc.) sobre as que o alumnado deberá traballar tomando en consideración as orientacións do profesorado.	15

Assessment comments

OPCIÓN

A

Alumnado

con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase

igual ou superior ao 80%:

a)

Elaboración e presentación de traballos (30%).

b)

Exame escrito (tipo proba mixta) sobre os contidos da materia (70%).

OPCIÓN

B

Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica

de exención de asistencia, segundo establece a "Norma que

regula o réxime de dedicación ao estudo e a permanencia e a progresión dos

estudantes de grao e mestrado universitario na Universidade daCoruña" (aprobada

en Consello de Goberno do 28 de xuño do 2016):

Exame escrito sobre os contidos teórico-prácticos da materia (100%).

OBSERVACIÓNS

ADICIONAIS:

1. Para superar a materia cómpre obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (presentacións, traballos e exame).

2. A convocatoria de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria de maio.

3.

Segundo establecen as "Normas de avaliación, revisión e reclamación das

cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario" (aprobada o

19/12/2013 e modificada o 30/04/2014) no Art. 21.2: Considerarase como ?Non presentado? (NP) a aquel estudante que, estando matriculado na materia, non concurra ás distintas actividades de avaliación que se establecen para o curso académico.

Así,

será cualificado como ?Non presentado? cando:

a)

Non complete o proceso de avaliación continua, nas condicións que figure na guía docente, ou

b) Non se presente á proba do período oficial de avaliación.

Basic

Cannella, H. I., O'Reilly, M. F., & Lancioni, G. E. (2005). Choice and preference assessment research with people with severe to profound developmental disabilities: a review of the literature. *Research in Developmental Disabilities*, 26 (1), 1-15. Downing, J. E. (2005). Teaching communication skills to students with severe disabilities. Baltimore: Paul. H. Brookes Green, C. W., Reid, D. H., White, L. K., Halford, R. C., Brittain, D. P., & Gardner, S. M. (1988). Identifying reinforcers for persons with profound handicaps: Staff opinion versus systematic assessment of preferences. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 21, 31-43. Kern, L., Vorndran, C. M., Hilt, A., Ringdahl, J. E., Adelman, B.E. & Dunlap, G. (1998). Choice as an intervention to improve behavior: A review: a review of the literature. *Journal of Behavioral Education*, 8 (2), 151-169. Light, J. C., Beukelman, D. R., & Reichle, J. (2003). Communicative competence for individuals who use AAC. From research to effective practice. Baltimore, Maryland: Paul H. Brooks. Reichle, J., Beukelman, D.R., & Light, J. C. (2002). Communication and Language Intervention Series. Exemplary Practices for Beginning Communicators. Implications for AAC. Baltimore, Maryland: Paul H. Brooks. Reichle, J., York, J., & Sigafoos, J. (1991). Implementing augmentative and alternative communication. Strategies for learners with severe disabilities. Baltimore: Paul. H. Brookes. Rowland, C., & Schweigert, P. (1993). Analyzing the communicative environment to increase functional communication. *Journal fo the Association for Persons with Severe Handicaps*, 18 (3), 161-176. Rowland, C., & Schweigert, P. (2004). First things. Early communication for the pre-symbolic child with disabilities. US Department of Education: Oregon Health & Science University. Siegel-Causey, E., & Guess, D. (1989). Enhancing nonsymbolic communication interactions among learners with severe disabilities. Baltimore. Paul H. Brookes Publishing Co. Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., & Butterfield, N. (2006). Enhancing Everyday Communication for Children with Disabilities. Baltimore: Paul H. Brookes. Sigafoos, J. (1999). Creating opportunities for Augmentative and Alternative Communication: Strategies for Involving People with Developmental Disabilities. *AAC*, 15, 183-190. Sigafoos, J., & Dempsey, R. (1992). Assessing choice making among children with multiple disabilities. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 25 (3), 747-755. Schlosser, R. W. (2003). The Efficacy of Augmentative and Alternative Communication. Toward evidence-based practice. London: Academic Press. Warren, S. F., & Reichle, J. (1992). Communication and Language Intervention Series: Vol.1. Causes and Effects in Communication and Language Intervention. Baltimore: Paul H. Brookes Warren, S. F., & Reichle, J. (1993). Communication and Language Intervention Series: Vol. 2. Enhancing children's communication. Baltimore: Paul H. Brooks. Warren, S. F. & Rogers-Warren, A. K. (1985). Teaching functional language. Generalization and maintenance of language skills. Austin, TX: Pro-Ed. Cannella, H. I., O'Reilly, M. F., & Lancioni, G. E. (2005). Choice and preference assessment research with people with severe to profound developmental disabilities: a review of the literature. *Research in Developmental Disabilities*, 26 (1), 1-15. Downing, J. E. (2005). Teaching communication skills to students with severe disabilities. Baltimore: Paul. H. Brookes Green, C. W., Reid, D. H., White, L. K., Halford, R. C., Brittain, D. P., & Gardner, S. M. (1988). Identifying reinforcers for persons with profound handicaps: Staff opinion versus systematic assessment of preferences. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 21, 31-43. Kern, L., Vorndran, C. M., Hilt, A., Ringdahl, J. E., Adelman, B.E. & Dunlap, G. (1998). Choice as an intervention to improve behavior: A review: a review of the literature. *Journal of Behavioral Education*, 8 (2), 151-169. Light, J. C., Beukelman, D. R., & Reichle, J. (2003). Communicative competence for individuals who use AAC. From research to effective practice. Baltimore, Maryland: Paul H. Brooks. Reichle, J., Beukelman, D.R., & Light, J. C. (2002). Communication and Language Intervention Series. Exemplary Practices for Beginning Communicators. Implications for AAC. Baltimore, Maryland: Paul H. Brooks. Reichle, J., York, J., & Sigafoos, J. (1991). Implementing augmentative and alternative communication. Strategies for learners with severe disabilities. Baltimore: Paul. H. Brookes. Rowland, C., & Schweigert, P. (1993). Analyzing the communicative environment to increase functional communication. *Journal fo the Association for Persons with Severe Handicaps*, 18 (3), 161-176. Rowland, C., & Schweigert, P. (2004). First things. Early communication for the pre-symbolic child with disabilities. US Department of Education: Oregon Health & Science University. Siegel-Causey, E., & Guess, D. (1989). Enhancing nonsymbolic communication interactions among learners with severe disabilities. Baltimore. Paul H. Brookes Publishing Co. Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., & Butterfield, N. (2006). Enhancing Everyday Communication for Children with Disabilities. Baltimore: Paul H. Brookes. Sigafoos, J. (1999). Creating opportunities for Augmentative and Alternative Communication: Strategies for Involving People with Developmental Disabilities. *AAC*, 15, 183-190. Sigafoos, J., & Dempsey, R. (1992). Assessing choice making among children with multiple disabilities. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 25 (3), 747-755. Schlosser, R. W. (2003). The Efficacy of Augmentative and Alternative Communication. Toward evidence-based practice. London: Academic Press.

Warren, S. F., & Reichle, J. (1992). Communication and Language Intervention Series: Vol.1. Causes and Effects in Communication and Language Intervention. Baltimore: Paul H. Brookes Warren, S. F., & Reichle, J. (1993). Communication and Language Intervention Series: Vol. 2. Enhancing children's communication. Baltimore: Paul H. Brooks. Warren, S. F. & Rogers-Warren, A. K. (1985). Teaching functional language. Generalization and maintenance of language skills. Austin, TX: Pro-Ed.

Complementary	
---------------	--

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.